

Slovenský provincialát piaristov v Nitre a Trenčíne 1930 – 1950

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference code	SK_1550_7543	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Slovenský provincialát piaristov v Nitre a Trenčíne	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1930 – 1950	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit or description (quantity, bulk, or size)	0,45 bm (3 archívne škatule, 5 kníh)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Slovenský provincialát piaristov v Nitre 1935 – 1950 Slovenský provincialát piaristov v Trenčíne 1930 – 1934	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Československá provincia rehole piaristov vznikla v roku 1929, avšak slovenské piaristické kolégiá sa naďalej riadili pokynmi budapeštianskeho provincialátu. Slovenská provincia piaristov vznikla dňa 6. júla 1930, keď sa 9 slovenských piaristických kolégií odčlenilo od uhorskej provincie. Sídlo provincialátu sa podľa sídla prvého provinciála – nitrianskeho rektora piaristov Alexandra Cserhelyiho stala Nitra. Druhým piaristickým provinciálom sa stal v roku 1934 rektor trenčianskeho kolégia Jozef Branecký, známy spisovateľ a historik. Sídlo provincialátu sa potom prenieslo do Trenčína. Jozefa Braneckého v roku 1947 vymenil na mieste provinciála	Dejiny správy pôvodcu

		<p>rektor prievidského kolégia Jozef Chura. Tým i agenda provincialátu prešla z Trenčína do Prievidze. Na jeseň 1949 boli vydané dva zákony, na ktoré nadväzovali vládne nariadenia, ktoré drasticky zasiahli do života cirkví a náboženských spoločností. Prvým bol zákon č. 217/1949 Zb. o zriadení Štátneho úradu pre veci cirkevné, ktorým bol zavedený štátny dozor nad cirkvami. Na Slovensku vznikol Slovenský úrad pre veci cirkevné. Druhým bol zákon č. 218/1949 Zb. o hospodárskom zabezpečení cirkví a náboženských spoločností štátom. Cirkvi a náboženské spoločnosti prestali mať charakter subjektu verejného práva a stali sa v hospodárskych záležitostiach úplne závislými od štátu. Štát kontroloval akúkoľvek inú činnosť cirkví, zaviedol ich povinnú registráciu. Vládne nariadenie č. 219/1949 Zb. podriadilo duchovných pod okresné národné výbory. Dňa 20. januára 1950 prijalo predsedníctvo Ústredného výboru Komunistickej strany Československa konkrétnejší plán likvidácie mužských kláštorov. Zariadenie rehoľných domov a kláštorov malo byť skonfiškované a vyst'ahované a rehoľníci izolovaní od spoločnosti v niekoľkých sústreďovacích kláštoroch. Zásah proti rehoľníkom dostal pracovný názov „Akcia K“ – kláštory. Slovenská provincia piaristov zanikla súčasne so zrušením reholí a kláštorov v roku 1950, keď zanikol i rád piaristov. Násilne bola prerušená aj činnosť rádu piaristov v Prievidzi. Rehoľníci boli internovaní, väčšinou vo Svätom Beňadiku (dnes Hronský Beňadik).</p>	
3.2.3.	Archival history	<p>Zachované písomnosti provincialátu prevzal predchodca Štátneho archívu v Nitre, Štátny archív v Bojniciach. V roku 1961 písomnosti zaregistrovala a prevzala do úschovy nitrianska pobočka Štátneho archívu v Bratislave. Z agendy Slovenského provincialátu piaristov sa zachoval len zlomok, ktorý bol v Štátnom archíve v Nitre vyčlenený zo zmiešaného materiálu piaristických archívov. Archívny fond bol následne spracovaný a prístupný inventárom v roku 1975.</p>	Dejiny archívneho fondu
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	<p>Štátny archív v Nitre prevzal písomnosti Slovenského provincialátu piaristov v Nitre a Trenčíne pod prírastkovým číslom 40 dňa 13. 09. 1961. V dôsledku prijatia zákona NR SR č. 282/1993 Z. z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a</p>	Spôsoby získavania archívnych

		náboženským spoločnostiam, ktorý riešil problematiku reštitúcií majetku cirkví, nastala zmena aj vo vlastníctve písomností archívnych fondov vzniknutých z činnosti rehole piaristov. Na základe depozitnej zmluvy zo dňa 15. 11. 1994 uzavretej medzi Ministerstvom vnútra SR a vlastníkom písomností archívneho fondu – Provincialátom rehole piaristov na Slovensku je archívny fond Slovenský provincialát piaristov v Nitre a Trenčíne spravovaný Štátnym archívom v Nitre. V knihe depozitov je vlastník zaevidovaný pod č. 5., zmluva o depozite je vedená pod poradovým číslom Štátneho archívu v Nitre č. 1994/1314-DA3. Sprístupnenie archívneho fondu je podľa podmienok určených depozitnou zmluvou.	prírastkov
3.3.1.	Scope and contents	<p>Spisový materiál obsahuje prevažne hospodárske záležitosti kolégií slovenskej piaristickej provincie, kúpy a predaje nehnuteľností, vyčíslenie vojnových škôd, opravy budov, inventáre a záležitosti zoštátnenia rádového majetku.</p> <p>Spisy oddelenia registratúry (A) sú zachované z rokov 1931 – 1934 a 1947 – 1950. Z prvého obdobia rokov 1931 – 1934 sú významnejšie vyhlásenia zasadaní lokálnej a provincionálnej kapituly, žiadosti o prijatie do rádu, účty kolégia, vymenovanie Jozefa Churu za predstaveného noviciátu generálom rádu, domáci poriadok noviciátu, obežníky generála rehole, informácie o slovenských piaristoch v Ríme, účty trenčianskeho piaristického kolégia, informácie o stave múzeí v Nitre, platenie daní provincialátom, odpredaj budovy v Podolínci vojsku, vrátenie muzeálnych zbierok piaristov v Nitre, sumárny výkaz parciel piaristov v Nitre, umiestnenie štátnej meštianskej školy v piaristickom kláštore v Prievidzi, informácia o Rímskokatolíckom slovenskom verejnom gymnáziu v Kláštore pod Znievom, prevzatie kláštora vo Svätom Jure rektorom Gunišom, mesačné hlásenia o živote kolégia, personálny a finančný stav domu piaristov v Prievidzi, adaptácia prístavby kolégia v Trenčíne, výmer o ubytovaní vojska v kolégiu v Sabinove, personálny a finančný stav kolégia piaristov vo Svätom Jure, úmrtia členov rádu, informácie o odpredaji kláštorov v Podolínci a Sabinove, kanonické</p>	Obsah a rozsah archívneho fondu

		<p>vizitácie vo Svätom Jure a v Prievidzi.</p> <p>Z obdobia rokov 1947 – 1950 sa medzi spismi registratúry nachádzajú okrem iného: potvrdenie Jozefa Braneckého vo funkcii rektora trenčianskeho domu a asistenta provinciála, oprava kostola vo Svätom Jure, menovanie Jozefa Braneckého za hospodárskeho správcu piaristických majetkov v Leviciach, Nitre, Prievidzi, Sabinove, Svätom Jure a Trenčíne, korešpondencia s českým provincialátom piaristov v Mladej Boleslavi, hlásenie o oprave kostola vo Svätom Jure, zmluva o predaji majetkov Banskej Štiavnici mestu, výkaz majetkov levického kolégia, porada rektorov, menovanie vicerektorov kolégií, zákaz zbierok piaristov na území Slovenska, štatistický výkaz rehole piaristov na Slovensku, prevoz piaristických knižníc z Podolínca a Levíc do Svätého Jura, výkup cirkevnej pôdy v Trenčíne, Leviciach, správy o stave kolégií vo Svätom Jure a Trenčíne, celkový stav slovenskej piaristickej provincie v r. 1948, hospodársky a personálny stav domu vo Svätom Jure, rozhodnutie Okresného národného výboru v Leviciach o výkupe pôdy miestnych piaristov. K oddeleniu registratúry sú ešte zaradené 3 pokladničné denníky provincie (1930 – 1933, 1934 – 1945, 1946 – 1947).</p> <p>V časti B. Tematické celky sa nachádzajú písomnosti z rokov 1937 – 1948. Týkajú sa stavebnej obnovy vojnou poškodených budov prievidzského kolégia, úhrady vojnových škôd, poštátneia Rehoľného slovenského gymnázia piaristov v Trenčíne na II. Štátne gymnázium v Trenčíne Okresným národným výborom v Trenčíne. Nachádzajú sa tu ďalej inventáre domov slovenskej piaristickej provincie, personálne záležitosti (zoznamy členov kolégií vo Svätom Jure a Trenčíne), finančné záležitosti kolégií v Nitre, Svätom Jure a Prievidzi, kúpnopredajné a prenájomné záležitosti.</p> <p>Archívny fond pozostáva z 18 inventárnych jednotiek. K spisom v archívnom fonde sa zachovali 2 registratúrne denníky (1930 – 1934 a 1947 – 1948), 3 pokladničné denníky provincie (1930 – 1933, 1934 – 1945 a 1946 – 1947), spisy sú uložené v 3 archívnych škatuliach.</p>	
--	--	--	--

3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Informácie o vyrad'ovacom konaní nie sú k dispozícii.	Vyrad'ovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Neočakávajú sa.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	<p>Písomnosti v archívnom fonde boli pri usporiadaní a následnom inventarizovaní rozdelené na dve fondové oddelenia: A. Registratúra, B. Tematické celky.</p> <p>V registratúrnej časti A. sú spisy uložené podľa protokolárnych čísel z rokov 1931 – 1950. V časti B. (tematických celkoch) sa u spisov nenachádzajú protokolárne čísla a boli zatriedené podľa obsahu a charakteru.</p> <p>Archívny fond je v rámci fondového oddelenia A. Registratúra usporiadaný chronologicko-numerickým spôsobom. Vo vnútri tematických skupín sú písomnosti uložené podľa obsahovej náplne do vecných skupín označených ako a až f.</p> <p>Archívny fond je usporiadaný a sprístupnený inventárom v štruktúre:</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Registratúra <ul style="list-style-type: none"> a. Protokoly b. Spisy c. Pokladničné knihy B. Tematické celky <ul style="list-style-type: none"> a. Náhrada vojnových škôd b. Poštátnenie škôl c. Inventáre slovenských kolégií d. Personálne záležitosti 	Spôsob usporiadania

		e. Finančné záležitosti f. Odpredaj piaristických majetkov na Slovensku	
3.4.1.	Conditions governing acces	Archívne dokumenty v archívnom fonde je možné využívať na štúdium v súlade so zákonom č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a podľa podmienok depozitnej zmluvy zo dňa 15. 11. 1994.	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovať so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcií
3.4.3.	Language /scripts of material	Slovenský, maďarský, latinský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	Z písomností Slovenského provincialátu piaristov v Nitre a Trenčíne sa zachovalo len torzo. K spisom z rokov 1948 – 1950 sa protokoly nezachovali. Zachované písomnosti nie sú poškodené.	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Štátny archív v Nitre, Július Valach: Slovenský provincialát piaristov v Nitre a Trenčíne 1930 – 1950. Inventár, Nitra 1975, evid. č. 345, 19 s.	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Nitre, Novozámocká 273, 951 12 Ivanka pri Nitre	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of	Informácie nie sú známe.	Existencia

	copies		a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Nie sú známe.	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publikation note	Watzka, J. – Zemene, R.: Štátny archív v Bratislave, pobočka v Nitre – Sprievodca po archívnych fondoch III. Bratislava : Slovenská archívna správa, 1966, s. 218.	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note	---	Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Mgr. Edina Turanová	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis bol vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	15. 05. 2018	Dátum vyhotovenia opisu